

Προς:

κ. Μάριο Καλέα
Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου
Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου
Λεωφ. Θηβών 196-198, Αγ. Ιωάννης Ρέντης 18233

Κοινοποίηση:

κ. Παναγιώτη Μηταράκη, Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου
κ. Νικόλαο Δένδια, Υπουργό Εξωτερικών
κ. Μιλτιάδη Βαρβιτσιώτη, Αναπληρωτή Υπουργό Εξωτερικών
κα Μαρία Φωκιανού, Διοικητική Διευθύντρια της Αρχής Προσφυγών
κα Beate Gminder, Αναπλ. Γενική Διευθύντρια για τη Μετανάστευση
και τις Εσωτερικές Υποθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Αθήνα, 27 Οκτωβρίου 2022

ΑΠ: β/72/27.10.2022

Θέμα: Καταρρίπτεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ο χαρακτηρισμός της Τουρκίας ως «ασφαλούς τρίτης χώρας» για τους πρόσφυγες – Να καταργηθεί ο εθνικός κατάλογος ασφαλών τρίτων χωρών

Αξιότιμε κ. Καλέα,

Η τελευταία έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Τουρκία (SWD(2022) 333) καταρρίπτει τον χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως «ασφαλούς τρίτης χώρας» για πρόσφυγες, τον οποίο έχει θεσπίσει η Ελλάδα μέσω της ΚΥΑ 42799/2021 (Β' 2425), όπως τροποποιήθηκε από την ΚΥΑ 458568/2021 (Β' 5949) και ισχύει, περί εθνικού καταλόγου ασφαλών τρίτων χωρών και βάσει του οποίου έχει απορρίψει πάνω από 7.000 αιτήσεις ασύλου πολιτών Συρίας, Αφγανιστάν, Σομαλίας, Πακιστάν και Μπανγκλαντές ως απαράδεκτες.¹

Η από 12 Οκτωβρίου 2022 έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ως πλέον επίσημης και «έγκυρης πηγής ενημέρωσης» για τις ελληνικές αρχές,² καταδεικνύει αναμφισβήτητα ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 91 Ν 4939/2022 (Α' 111) για τον χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως «ασφαλούς τρίτης χώρας» για πρόσφυγες:

1. **Αδυναμία πρόσβασης σε προσφυγική προστασία (αρ. 91, παρ. 1, περ. ε' Ν 4939/2022):** Η Τουρκία δεν παρέχει στους πρόσφυγες προστασία σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951, εφόσον, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή:
 - ❖ Δηλώνει δημόσια ότι «δεν δέχεται πλέον μετανάστες στο έδαφός της», ενώ εντείνεται η αρνητική αντιμετώπιση των προσφύγων και αυξάνονται οι επιθέσεις εις βάρος τους (σελ. 20 και 54 έκθεσης).
 - ❖ Έχει σταματήσει επισήμως την καταγραφή αιτήσεων διεθνούς και προσωρινής προστασίας σε πολλές επαρχίες της, βάσει του «κανόνα του 25%» που περιορίζει το ποσοστό διαμενόντων αλλοδαπών σε κάθε επαρχία, ενώ παραμένουν

¹ Η Υπηρεσία Ασύλου [απέρριψε](#) 7.005 αιτήσεις ασύλου ως απαράδεκτες σε πρώτο βαθμό κατ'εφαρμογή της ΚΥΑ 42799/2021 από τον Ιούνιο του 2021 ως τον Ιούνιο του 2022.

² Άρθρο 91, παρ. 3 Ν 4939/2022.

σοβαρά εμπόδια στην καταγραφή των προσφύγων και σε άλλες επαρχίες (σελ. 20 έκθεσης).

- ❖ Δεν υπάρχει πλέον τους Σύρους πρόσφυγες αυτόματα στο καθεστώς της προσωρινής προστασίας. Αντιθέτως, οι τουρκικές αρχές τοποθετούν τους νεοαφιχθέντες σε καταυλισμούς και εξετάζουν εάν χρήζουν προστασίας. Σύμφωνα με την Επιτροπή, ωστόσο, το μέτρο αυτό, εισαχθέν για τον περιορισμό των ροών από τη Συρία για οικονομικούς λόγους, δεν αποτελεί νόμιμο λόγο αποκλεισμού από την προσωρινή προστασία (σελ. 55 έκθεσης).
- ❖ Έχει απενεργοποιήσει το καθεστώς προστασίας πάνω από 600.000 προσφύγων, για τον μόνο λόγο ότι δεν διέμεναν στη δηλωθείσα διεύθυνσή τους, χωρίς να αξιολογηθούν οι ανάγκες τους για προστασία. Εξ αυτών μόνο 150.000 κατάφεραν να επανενεργοποιήσουν το καθεστώς τους (σελ. 56 έκθεσης).
- ❖ Η συντριπτική πλειοψηφία των προσφύγων δεν έχουν πρόσβαση στην εργασία, κατάσταση η οποία επιδεινώθηκε περαιτέρω με την πανδημία του COVID-19, ενώ άνω των 425.000 παιδιών βρίσκονται εκτός σχολείου (σελ. 57 έκθεσης).

2. Παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης (αρ. 91, παρ. 1, περ. β' Ν 4939/2022): Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιβεβαιώνει την πρακτική επαναπροώθησης προσφύγων κατόπιν εξαναγκασμού σε υπογραφή εντύπων «εθελοντικής επιστροφής» σε κέντρα κράτησης (σελ. 20 έκθεσης), για την οποία το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) καταδίκασε πρόσφατα την Τουρκία στην υπόθεση *Akkad κατά Τουρκίας*.

3. Παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην κράτηση: Συνεχίζονται οι παραβιάσεις δικαιωμάτων στα κέντρα κράτησης, όπου οι πρόσφυγες στερούνται πρόσβαση σε πληροφορίες σε γλώσσα που κατανοούν, σε διαδικασίες ασύλου και σε νομική συνδρομή (σελ. 54 έκθεσης), αντίθετα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα (σελ. 20 έκθεσης).

4. Ολίσθηση κράτους δικαίου: Συνεχίζεται η δημοκρατική ολίσθηση και παραμένουν δομικές πλημμέλειες, ιδίως ως προς τη συστημική έλλειψη ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης και την άρνηση συμμόρφωσης με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα (σελ. 4-6, 11 επ., 30 επ. έκθεσης). Το ΕΔΔΑ πρόσφατα καταδίκασε την Τουρκία στο πλαίσιο διαδικασιών επί παραβάσει στην υπόθεση *Kavala κατά Τουρκίας*, λόγω της άρνησής της να συμμορφωθεί με προηγούμενη απόφαση του Δικαστηρίου.

Σε κάθε περίπτωση, η έκθεση επισημαίνει ότι η Τουρκία δεν δέχεται καμία επανεισδοχή από την Ελλάδα, εφόσον (α) εξακολουθεί να μην εφαρμόζει τη Συμφωνία Επανεισδοχής ΕΕ-Τουρκίας για πολίτες τρίτων χωρών, (β) έχει αναστείλει μονομερώς το διμερές Πρωτόκολλο Επανεισδοχής Ελλάδας-Τουρκίας από το 2018, (γ) έχει αναστείλει μονομερώς τις επιστροφές από τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου βάσει της Κοινής Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας από το 2020 (σελ. 53 έκθεσης). Σε άλλη *έκθεσή* της (COM(2022) 243), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διευκρινίζει ότι η άρνηση της Τουρκίας να δεχθεί επιστροφές δεν σχετίζεται με την πανδημία του COVID-19, αλλά με τις διμερείς διαφορές της με την Ελλάδα.³

³ Σύμφωνα με το άρθρο 38, παρ. 4 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ και το άρθρο 91, παρ. 3 Ν 4939/2022, η Ελλάδα υποχρεούται να εξετάζει τις αιτήσεις στην ουσία τους εφόσον η επανεισδοχή των αιτούντων δεν είναι εφικτή.

Τον επόμενο μήνα, η Διοίκηση θα κληθεί να επανεξετάσει τον χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως «ασφαλούς τρίτης χώρας», με νέα σχετική εισήγηση της Υπηρεσίας Ασύλου.⁴

Ενόψει των ανωτέρω, αιτούμαστε από την Υπηρεσία Σας και από τα συναρμόδια Υπουργεία Μετανάστευσης και Ασύλου και Εξωτερικών:

- 1. Την άμεση κατάργηση της ΚΥΑ 42799/2021 περί εθνικού καταλόγου ασφαλών τρίτων χωρών, όπως τροποποιήθηκε από την ΚΥΑ 458568/2021 και ισχύει.**
- 2. Τη δημοσίευση των εκδοθεισών και επικείμενων εισηγήσεων του Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου σχετικά με τον χαρακτηρισμό ασφαλών τρίτων χωρών, οι οποίες, σύμφωνα και με την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, πρέπει να είναι διαθέσιμες στους αιτούντες άσυλο που υπάγονται στον εθνικό κατάλογο.**
- 3. Την παύση της απόρριψης αιτήσεων ασύλου ως απαραδέκτων κατ'εφαρμογή της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας».**

Με τιμή,

Οι υπογράφουσες οργανώσεις

ΑΡΣΙΣ – Οργάνωση Κοινωνικής Υποστήριξης Νέων
Δανικό Συμβούλιο Προσφύγων (DRC)
Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ)
ΜΕΤΑδραση – Δράση για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη
Συμβίωση – Σχολή Πολιτικών Σπουδών, Δίκτυο Συμβουλίου της Ευρώπης
Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA)
ECHO100Plus
Equal Rights Beyond Borders
Fenix – Humanitarian Legal Aid
HIAS Ελλάδα
HumanRights360
International Rescue Committee
Legal Centre Lesbos
Refugee Legal Support (RLS)
Safe Passage International
Terre des hommes Hellas

⁴ Άρθρο 91, παρ. 3 Ν 4939/2022.